

Artūras Dovydenas

NORIU JACHTOS. O KOKIOS MAN REIKIA?

„VISKAS KAINUOJA DAUG BRANGIAU, NEI PLANUOJAMA“.

„VISKAS TRUNKA DAUG ILGIAU, NEI TIKIMASI“.

MERFIS

„MERFIS BUVO OPTIMISTAS“.

OLDINGTONAS

Perkant jachtą reikia atminti, kad ji plaukia pasvirusi. Kai kurie žmonės tai pastebi tik įsigiję burinį laivą. Todėl prieš ką nors darant - verta apsispręsti, kad klysdami veltui negaištume laiko.

Svarbiausias uždavinys (jachtos įsigijimas yra brangiai kainuojantis malonumas) - suformuluoti sau tikslą. Tam gali prireikti vos ne daugiau laiko, nei šį uždavinį įvykdyti. Kuo daugiau sugaišite laiko suvokimui - ko gi jums reikia,- tuo mažiau gailėsitės vėliau. Gal paaiškės kad jums reikia motorlaivio...

Vienas praeito tūkstantmečio pabaigos projektų vadybos korifėjus (o jachtos įsigijimas - tai projektas) yra suklasifikavęs projektų eigą į septynis etapus:

1. Užsakovo optimizmas.
2. Projekto realizavimas.
3. Bręstantis projekto krachas.
4. Projekto krachas.
5. Kaltų nubaudimas.
6. Nekaltų nubaudimas.
7. Nedalyvavusiųjų paskatinimas.

Pirmąjį etapą geriausia pradėti nuo buravimo kursų lankymo. Jų metu, klausant teorijos, reikėtų stengtis surinkti visus jums patinkančios jachtos parametrus.

Jachtos dydis

Jachtos skiriasi savo ilgiu, pločiu, rangouto tipu, svoriu ir jo santykiu su falškilio svoriu, įrangos kiekiu, burėmis ir t.t. Daugelis pardavėjų, o tuo labiau pirkėjų, tiek daug parametrų vienu metu įvertinti negali. Pabandykite suskaidyti savo klausimus ir parašyti prie jų atsakymus. Pirmiausiai nuspręskite, kokio dydžio jachtos jums reikia.

Jei planuojate buriuoti ežere - rinkitės jachtą nuo 16 iki 28 pėdų (1-a pėda = 0,3 m). Optimalus ilgis - 24-25 pėdos. Tokios jachtos gramzda neturėtų būti mažesnė nei 1,1 m. Šis parametras yra lemtingas jachtos lavravimo savybėms. Nors iš tikrųjų - pakankama konkrečios jachtos gramzda tiesiogiai susijusi su jos pločiu. Kuo jachtos plotis didesnis - tuo gramzda turi būti didesnė. Jei 2,6 m pločio jachtai rekomenduojama gramzda yra 1,5 m, tai 1,8 m pločio jachtai ji gali būti ir 1,1 m. Ežerams labai tinka „kompromisai“ - seklaus sunkus falškilis su išleidžiama, dreifą mažinančia plokštuma (švertu). Tačiau kompromisai turi eigos trūkumų: jų eigos savybės blogesnės, nei stacionarius falškilius turinčių jachtų. Taip pat šverto nuleidimo ir pakėlimo mazgas reikalauja papildomos priežiūros. Laivo borto aukštis nuo vandens irgi labai svarbus. Ežeruose nebūna didelių bangų. Taigi pageidautinas nedidelis (30-60 cm) borto aukštis, kad būtų patogų išlipti ant žemo pantono ar tiltelio, arba, išsimaudžius ežere, be pagalbos įlipti į jachtą.

Jei planuojate buriuoti Kuršių Mariose ir Baltijos jūroje, rinkitės jachtą nuo 24 pėdų ir daugiau. Optimalus jachtos dydis - 28 - 34 pėdos. Jachta neturėtų būti maža, nes, plaukiant didesnius atstumus, turi pakakti vietos įvairiems daiktams ir įrenginiams. Tačiau neturi būti ir per didelė: turite gebėti ją suvaldyti būdamas vienas arba tik su žmona. Jachtos plotis turėtų būti nuo 2,8 iki 3,5 m pločio. Platesnės tokio ilgio jachtos sunkiai plaukia į vėją. Borto aukštis taip pat turi būti didesnis. 60 cm - tai minimalus borto aukštis plaukiojimui jūroje.

Platesniuose vandenyse labai svarbus parametras yra „laivo stovumas“. Laivo stovumas - tai viso laivo svorio santykis su falškilio svoriu. Paprasta yra susigaudyti išreiškiant falškilio svorį procentais nuo bendro svorio. Seno „kirpimo“ jachtose (iki 1985 metų gamybos) falškilio svoris sudaro 38-45% bendro jachtos svorio (su falškiliu). Naujesnės statybos jachtose falškilio svoris mažesnis - 32-36% jachtos svorio. Bet tai nereiškia, kad naujos statybos jachtos yra geresnės. Gal net atvirkščiai. Kuo daugiau sveria falškilis - tuo sunkiau jachta apvirsta ir tuo greičiau atsistato apvirtusi. Žiaurios konkurencijos sąlygomis modernūs laivų statytojai stengiasi mažinti laivų statybos kaštus: plonina korpuso bortų storį (mažesnės medžiagų sąnaudos), mažina falškilio svorį (sumažėja papildomas apkrovos korpusui). Tai nėra blogai. Tik reikia papildomų įgūdžių suvaldyti tokį balansą. Senesnės statybos jachtos kartais yra net geresnės. Tačiau iš jų neatimsi pagrindinio trūkumo - paprasčiausiai,

jos yra senesnės. Tai pasireiškia padidėjusia plastikinio korpuso osmoze, išjudėjusiais korpuso standumo mazgais, pavargusiu stoviniu rangautu. Taigi, renkantis laivą, o ypač senesnį, reikia atidžiai patikrinti visus įmanomus laiko sąlygojamus defektus, kurie paprasta akimi dažniausiai yra nematomi. Tokiu atveju geriausia turėti patyrusį buriuotoją arba sąžiningą profesionalų jachtų brokerį, kuris įvertins laivą. Kadangi profesionalių brokerių Lietuvoje neteko girdėti, o sąžiningi brokeriai - tai pasakų personažai, teks pasinaudoti draugiškai nusiteikusiu senu buriuotoju.

Daugelis klausia - kiek kainuoja jachta. Atsakymas galėtų būti toks: jachtos kaina susideda iš dviejų dalių: korpuso ir burių. Priklausomai nuo jų naujumo ir kokybės kaina gali skirtis keliolika kartų. Pagyvenusi (20 metų senumo) optimali (24-25 pėdų) ežerinė jachta Lietuvoje kainuoja ne mažiau 28 000 litų. Tokio pat senumo jūrinė jachta (30 pėdų) kainuoja ne mažiau 68 000 litų. Skirtingose šalyse vienodų jachtų kainos skiriasi. Lietuvoje, ko gero, pigiausias. Anglijoje - brangiausias. Jei norite įsigyti jachtą užsienyje ir atsiplukdyti ją į Lietuvą, reikia nepamiršti, kad dar teks sumokėti 18% PVM bei papildomą (įvestą nuo 2002 metų) 10% mokesį. Prie pirkinio sumos grubiai pridėkite dar 28%. Taip pat nepamirškite priskačiuoti kelionės išlaidų į užsienį sau ir komandos nariams, jų maitinimą ir apgyvendinimą krante, kol bus sutvarkyti pirkinio formalumai. Tai gali vidutiniškai pabranginti pirkinį apie 14%. Iš viso pabrangimas gali sudaryti apie 42%. Taigi, jei Lietuvoje radote jachtą už 40 000 litų, tikėkitės, kad Švedijoje tokią rasite už 36 000 litų, tačiau, pridėję pridėtines išlaidas (42%=15 120 Lt), ją įsigysite už 51 120 Lt (prarasite apie 28% Lietuviškos kainos ir permokėsite apie 11 000 litų).

Naujos burės kainuoja 120-180 litų už kvadratinį metrą. Kaina varijuoja dėl medžiagos kokybės bei burių dizaino. Senų (daugiau nei 5 sezonai) kaina - derybų objektas. Burės, senesnės nei 12 sezonų, praktiškai gali būti naudojamos tik kelionėms (ne lenktynėms).

Taip pat žinotina, jog su laivo dydžiu yra susijusi ne tik jo pradinė kaina (kuo didesnis - tuo brangesnis), bet ir tolesnės eksploatacinės išlaidos. Jei jūs neturite nuolatinių pajamų, verčiau palikite nuosavos jachtos projektą savo svajonėse. Kartais geriau svajoti, nei realybėje susidurti su kasdienine problema dėl laivo išlaikymo, jo saugumo, savo gyvybės ir nuotaikos. Taigi - išlaikymas. Jei jachtą laikote jachtklube prie ežero, - pakaks 600-800 litų per metus už krantinę ir sandėliavimą krante (kaina gali kisti priklausomai nuo geografinės vietos, tai pat laiko, nes viskas brangsta). Tačiau jei laikote Klaipėdoje ar kur nors užsienyje (Klaipėda kartais yra brangesnė, nei Prancūziškos marinos), teks metinės sutarties pagrindu mokėti apie 25 Lt už kiekvieną laivo ilgio metrą prie krantinės ir po 4,2 Lt už kiekvieną užimamo ploto kvadratinį metrą žiemos metu krante (padieniai mokesčiai gali būti dvigubai didesni). Taigi, jei turite 28 pėdų ilgio ir 2,8 m pločio laivą ir laikote jį vandenyje 5 mėnesius per metus (standartinis navigacijos periodas Lietuvoje), vien švartavimui turėsite savo biudžete skirti 1840 Lt per metus. Tai yra minimumas. Sandėliukas daiktams susidėti kainuoja apie 75 Lt per mėnesį, arba 900 Lt per metus. Susidaro 2740 Lt. Penki mėnesiai vasaros metu turi, grubiai tariant, 20 savaitgalių. Jei gyvenate Vilniuje, savaitgaliui degalams išleisite iki 143 Lt (esant dabartinėms benzino kainoms). Keltas į Smiltynę irgi kainuoja 20 Lt. Taigi, 20 kartų paburiuoti jau kainuos 3256 Lt (kelionė 2856 Lt, keltas 400 Lt). Taigi, tam,

Dvistiabė šeimyninė jachta
Viduržemio jūros įlankoje

kad vasarą 20 kartų paburiuotumėte Klaipėdoje, turėsite išleisti 6000 Lt (kiekvienas savaitgalis jūsų šeimai kainuos 300 Lt be maisto, gėrimų ir atrakcijų). Jei pridėsime dar po 50 Lt šeimos nariui savaitgalio maistui, gėrimams ir mokesčiams svetimame uoste (Nidoje tai kainuoja apie 23 Lt už dieną), prireiks 400 Lt savaitgaliai šeimai (šeima - du žmonės). Verta pamąstyti - ar ne geriau 6 žmonių kompanijai išsinuomoti jachtą su kapitonu už 400 Lt per dieną. Žmogui tenka pakloti tik 66,66 Lt. Ir jokių rūpesčių remontuoti bures, pirkti brangią navigacinę bei saugumo įrangą, kas metai praeiti technines apžiūras ir sertifikuoti gelbėjimo plaustus ir gelbėjimo liemenes, mokytis navigacijos ir laikyti kvalifikacinius egzaminus, rūpintis nuleisti ir iškelti lavą, jį plauti ir valyti, kasmet lakuoti medines detales, remontuoti variklį, pildyti kuro atsargas, keisti tepalus, atsakyti už svečių gyvybes ir saugų plaukiojimą. Nuoma - gera alternatyva.

Jachtos plotis

Modernių jachtų plati užpakalinė dalis reiškia erdvų kokpitą, daug vietos kojoms tarp sėdimų kokpito dalių. Tai privalumai. Tačiau reikia išbandyti, ar pasvirus jachtai yra kur įsiremti kojomis, kad nenuslystum į pavėjinį bortą. Įsivaizduokite jachtą, pasvirusią 20 laipsnių kampu, ir save, įsirežus traukiantį groto šotą. Taip pat patikrinkite, ar galima prisegti pakankamai saugos diržų, kurių užtektų įgulai, vaikams ar net jūsų mylimam gyvūnėliui. Tokiu būdu apribosite savavališką jų migravimą po denį esant blogoms oro sąlygoms. Žinoma, platesnė jachta siūlo daugiau vietos įvairiems daiktams:

inkarams, virvėms, krancams, pripučiamai valčiai, degalų ir geriamo vandens atsargai. Menkas malonumas miegoti gulite kartu su šlapiu pripučiamu valtimi. Arba sukabinti krancus ant relingų, sudarant didesnį korpuso būringumą pučiant stipriam vėjui. Arba sugedus orui raišioti visas atsargas, laikomas ant denio. Daug patogiau saugiai viską sudėti į kokpito triumus.

Plačios jachtos viduje yra daugiau vietos prie viryklės ir kajutkompanijoje. Įsivaizduokite siaurą laivą, kuriame visi turi atsikelti, kad praleistų vieną įgulos narį į priekinę kajutę ar pasiimti ką nors iš po gulto.

Visada pasitikrinkite, kokio ilgio ir pločio yra gultai: ar užtenka ilgio aukščiausiam įgulos nariui, ar pakankamas plotis jums miegoti pamėgtoje pozijoje. Jei yra nuimamos atramos pagalvėlės - ar yra vietos jas sudėti, ar jos turės voliotis praėjimuose. Svarbu ir kajutės aukštis: turite patogiai stovėti išsitiesęs. Kitaip jūs prarasite visą laisvalaikio malonumą. Pagalvokite, ar labai patogiu sočiai pietauti dvigubai susirietus prie žemo pietų stalo. Dabar perkelkite savo įspūdį į svajonių laivą ir įsivaizduokite save taip sukumpusį 80% laiko, kurį praleisite viduje gamindami valgi, ilsėdamiesi ar remontuodami laivą.

Komingsai

Laivo kokpitą juosia komingsai. Į juos jūs atsiremiate nugara sėdėdami kokpite. Aukšti komingsai - tai patogi atrama. Įsitinkinkite, ar atsirėmus į komingsą jūsų nugaros negręžia kokia nors gervė ar kitas denio įrenginys, ar atrama nėra per stati laivui plaukiant pasvirus. Komingsai - tai ir apsauga nuo purslų, vieta, kur galima pasidėti reikalingiausius daiktus: gervių rankenas, akinius nuo

Ežerinė jachta, skirta plaukiojimui dieną

© PRACTICAL BOAT OWNER

saulės, žiūronus, mobilųjį telefoną, cigaretes, žiebtuvėlį, pirštines, gėrimo buteliuką ir kitokius smulkius daiktus, kad jie neskraidyti po laisvą erdvę, nespainiotų po kojomis ir nebūtų pasiekiami iš antvėjinio borto. Taigi, patikrinkite, ar komingsuose yra nišos visiems šiems daiktams, ar jos yra pasiekiamos iš vairininko vietos. Jei nėra minėtų nišų - įvertinkite, ar yra vietos jas įrengti arba kitokiu būdu išspręsti smulkių daiktų sandėliavimo problemą (kartais padeda kišenės vėjajuostėse).

Ant komingsų yra tvirtinamos stakselio ir spinakerio gervės. Patikrinkite, ar galite jas pasiekti iš vairininko vietos. Tai, žinoma, nebūtina plaukiant su pilna įgula ar keliaujant per jūrą vairuojant autopilotui. Tačiau visada tenka atlikti kelis staigius vendus siauroje, laivų judėjimo perkrautoje vietoje, kad ir vienam pervarant laivą iš laikinos stovėjimo vietos į nuolatinę. Patikrinkite: ar patogus ir pasiekiamas šotų fiksavimas, ar pakanka virvę užklampinti, ar reikia ją įmantriai kur nors ringuoti, kad užfiksuotum norimoje padėtyje.

Plaukiant laivui į vėją ir pasvirus, patogiausia vieta sėdėti - komingso viršutinė plokštuma. Tai patogiausia pozicija vairuoti ir turėti gerą apžvalgą judėjimo kryptimi. Jei vieta ar lėjeriai trukdo jums išlaikyti savo kūną vertikaliaje ar į vėją pasvirusioje padėtyje, žemės gravitacija, vairo išlaikymo jėga, šoto traukimo jėga ar atsitiktinė banga padarys viską, kad tik jus nusviestų į pavėjinį bortą.

Sandėliavimo vietos

Daugelyje jachtų pagrindinės sandėliavimo vietos yra po gultais. Tačiau ten pat ir vandens bei kuro bakai, kaloriferiai, akumulatoriai, kompresoriai, šaldytuvai ir t.t. Reikia patikrinti, ar šie įrenginiai netrukdo laisvai pasiekti visų užsklandų, jungiančių įrenginius su išoriniu vandeniu žemiau vaterlinijos (variklio aušinimo, kokpito vandens nutekėjimo, tualetu, tankų ir kitus vožtuvus), ar lengva šias užsklandas atidaryti ir uždaryti, pakeisti.

Niekas nemėgsta leisti laisvalaikio apkrovęs gultus krepšiais. Po gultais turi būti pakankamai vietos sandėliuoti kasdieninės apyvokos reikmenis, buriuotojų drabužius, batus, maisto atsargas, gėrimus, patalynę ir t.t. Daugelis laivų gamintojų ignoruoja akivaizdžią tiesą, kad viršutinė gulto dalis turi būti padalinta sekcijomis, kad nereikėtų pakelti viso gulto tam, kad pasiektum alaus butelį. Dar geriau, jei šios sandėliavimo vietos pasiekiamos nekeliant viso gulto svorio, o atidarant slankias frontales gulto dureles. Tačiau tai retai sutinkama serijinės gamybos laivuose.

Visos lentynėlės (o jų turi būti kuo daugiau) turi būti su skersiniais ribotuvais, kad daiktai iš jų nekristų laivui pasvirus. Jose sudedami indai, buteliai, šturmaninės niekniekiai ir panašiai. Lentynėlės dažniausiai turi apsaugines dureles, slankiojamas į šonus kaip japoniško namo durys. Kartais montuojamos durelės ant vyrių. Pats blogiausias lentynėlių dizainas toks, kai lentynėlėse nėra angos skersinių ribotuvių ir durelėse vyriai sumontuoti viršutinėje dalyje, todėl atidarant reikia jas kelti į viršų. Tad antvėjiniame borte visas jų turinys pasipila žemėn. O jei durelių užraktas atsidaro savaime, tai atsitinka nuolat ir pačiu netinkamiausiu metu.

Kajutkompanijos stalas turi neturėti aštrių kampų. Aplink visą stalą turi būti prikaltos juostelės (išskyrus kampus, per kuriuos valant stalą yra nubraukiami trupiniai ir dulkės). Jos sulauko slystančius indus ir daiktus prieš jiems nukrentant ant grindų ar ant gulto.

Šiais laikais net ir Lietuvos supermarketuose yra akytos gumos paklotėlių, kurie ne tik patys nečiuožia stalui pasvirus, bet ir išlaiko ant jų padėtus puodelius iki jų apsivertimo kampo. Tokius paklotėlius patariama patiesti ir visose lentynose. Tada indai nebarška vienas į kitą slidinėdami, visi daiktai išlaiko tas pačias pozicijas, kur buvo padėti, net ir stipriai banguojant.

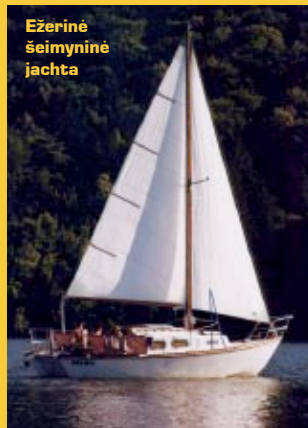
Kreiserinės jachtos vidus

Jūrinis katamaranas

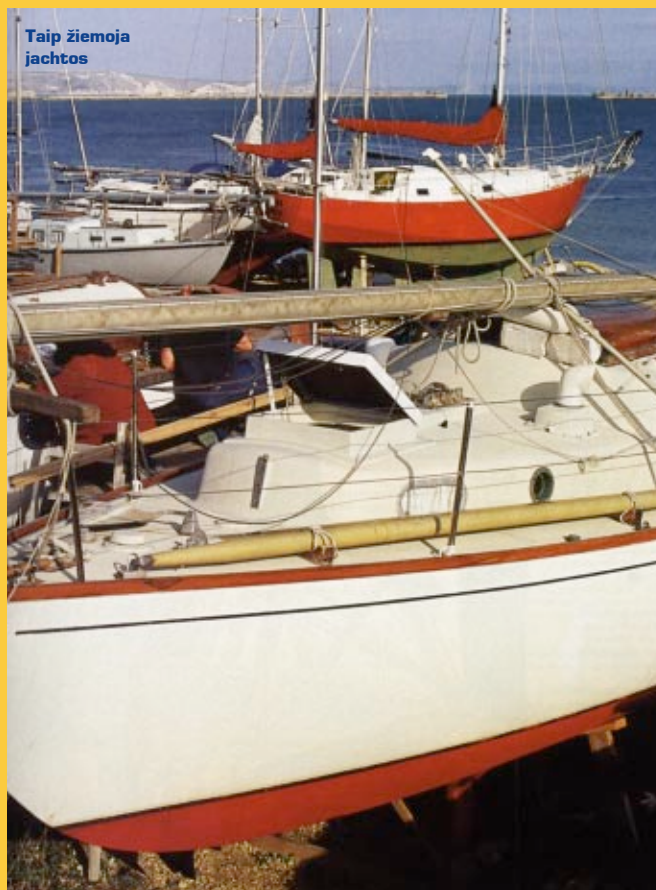
Ežerinė šeimyninė jachta

Jūrinė šeimayninė jachta

Taip žiemoja jachtos

© PRACTICAL BOAT OWNER

© PRACTICAL BOAT OWNER

**Jachtos nuoma –
gera alternatyva**

**Jūrinė motorinė
jachta**

**Greitaeigis
kateris**

Tualetas

Tualetas jachtos priekinėje dalyje yra sunkiai panaudojamas esant stipriam jūros bangavimui. Todėl daugelis šiuolaikinių jachtų statytojų tualetus projektuoja laivo vidurinėje, arba užpakalinėje dalyje. Arba iš karto dviejose vietose: priekinėje ir užpakalinėje. Tualete turėtų būti lengvai pasiekiamas išorinio vandens vožtuvas. Turi būti patogų jį atidaryti ir uždaryti. Reikia patikrinti, ar išorinio vandens įvadas yra pakankamai žemai po vaterlinija, kad galima būtų naudotis tualetu laivui plaukiant pasvirus. Vieta atsiklaupimui prie klozeto - puiki opcija vyrams atviroje jūroje. Moterys dažniausiai renkasi sėdimą poziciją. Todėl joms, aišku, patogiau turėti po-rankius iš abiejų klozeto šonų pasilaikymui. Tualete aukščiausias įgulos narys neturi daužytis galva į pertvaras ir lubas. Turi būti pakankamai vietos apsisukti, nusiprausti rankas, įjungti/išjunti šviesą ir t.t. Turi būti vietos ir šiukšlių kibirui, nes į laivinius tualetus griežtai draudžiama mesti tualetinį popierių bei kitokius daiktus. Visas tualetu turinys yra šalinamas lauk per dviejų krypčių vožtuvus. Bet koks daiktas gali įstrigti vožtuve ir išorės vandeniui prapuls kliūtis tiesiogiai patekti į klozetą ir užtvindyti ne tik jį, bet ir visą laivą (išvadas yra žemiau vaterlinijos).

Šiuolaikinėse jachtose yra vadinami „septitankai“ - tai uždaros nutekamųjų vandenų surinkimo ertmės, kurios leidžia įgulai naudotis tualetais stovint uoste, kur draudžiama nuleisti užterštą vandenį už borto. Šiems tankams ištuštinti uoste yra specialios tarnybos (anisezacinės mašinos), kurios atvažiuoja pagal poreikį ir išsiurbia tanko turinį. Turite patikrinti, ar patogiu prijungti tokios mašinos išsiurbiamąjį vamzdį, ar jo prijungimui nereikia išardyti „pusės laivo“.

Šviesos ir elektros grandinės

Po to, kai jūs apžiūrėjote laivą dienos šviesoje, nepamirškite ir akumulatoriais maitinamų šviesų. Ar jūs galėsite matyti ruošiamą maistą prie viryklės, ar bus patogiu tikrinti savo laivo kelią jūrlapyje prie šturmano stulėlio. Ar yra šviesa kajutėse ir tualetuose. Kur išdėstyti instaliacijos išvedžiojimo kanalai ir ar yra galimybė reikalui esant pratempti papildomus laidus. Būtina patikrinti, ar dega navigacinės šviesos, eigos ir inkaro šviesa. Ar veikia prietaisų naktinis apšvietimas. Visa elektros sistema - labai sudėtinga laivo dalis, nuo kurios patikimumo ir funkcionalumo priklauso ne tik jūsų komfortas, bet ir laivo saugumas, o kartais ir jūsų gyvybė. Elektros sunaudojimas šiuolaikiniuose laivuose yra didelis. Plaukiant ir prie krantinės yra naudojamas ne tik vidinis apšvietimas, bet ir šaldytuvai, kondicionierius vasarą ar šildytuvai šaltu metų laiku. Taigi, privalumas yra tai, kad laive yra įrengta galimybė maitinti vidines elektros grandis nuo įvado iš kranto (laivo sistemos veikia 12 V nuolatine srove, o kranto įvadas turi 220 V kintamos srovės standartą). Taip pat svarbu patikrinti visas komutacijas - jos turi būti lengvai prieinamos, pagamintos iš jūros vandeniui atsparių medžiagų ir izoliacijų. Sujungimai neturi būti perkrauti jungtimis, švarūs ir patikimi. Turi būti tvarkingas variklio elektros generatorius bei akumulatoriai (ne senesni nei 2 metų). Alternatyvūs elektros energijos šaltiniai - privalumas (vėjo generatorius, saulės baterijos, nepriklausomas dyzelinis ar benzininis elektros generatorius).

Variklis

Seniau vyravo įsitikinimas, kad pakankamas variklio galingumas yra apskaičiuojamas pagal formulę - dvi arklio jėgos vienai laivo svorio tonai. Tačiau šiuolaikiniai buriniai laivai turi daug galingesnius variklius. Šių laikų norma - 4 arklio jėgos vienai laivo svorio tonai ir daugiau. Jei jūsų burinė jachta sveria 7 tonas, tai jai pakankamas variklis turi turėti 28 arklio jėgas. Galingas variklis - tai laivo saugumas siaurose manevravimui ir nepalankiose buriavimui vietose. Jachtose dominuoja dyzeliniai varikliai. Jie nepretenzingi, patvarūs ir patikimi. Vienintelis jų skirtumas nuo variklių, naudojamų butyje, - aušinimas išoriniu chemiškai agresyviu jūriniu vandeniu bei specialus tepalo karteris, užtikrinantis nenutrūkstamą variklio mazgų tepimą esant įvairiems variklio pasvirimo kampams. Variklio sistemai priklauso sraigtas, velenas arba koja, variklis, cinko anodai, transmisija, elektros generatorius, aušinimo ir išmetimo sistemos, kuro tankas. Kuro tankas turi būti pakankamas 24 valandų variklio darbui. Varikliai naudoja labai mažai kuro (pvz.: 8 AJ variklis sunaudoja 0,8 l/val). Generatorius turi būti pakankamas akumuliatorių krovimui ir visų elektros grandinių naudojimui tuo pačiu metu (50-60 A generatorius laikomas standartiniu). Elektrinės grandinės privalumas - baterijų krovimo ribotumas, kad generatorius nekrautų jau pakrautų akumuliatorių ir be reikalo negarintų jų užpildo. Patys patikimiausi akumuliatoriai - želiniai (Zonenshain). Tačiau patikimi ir paprasti automobiliniai rūgštiniai akumuliatoriai. Tik jų tarnavimo laikas yra mažesnis (apie dvejus metus) ir labai priklauso nuo jų eksploatacijos. Jei neapsižiūrėjus akumuliatoriai yra iškraunami žemiau 11 V ribos, jų savybės išlaikyti elektros rezervą praktiškai prarandamos. Todėl akumuliatorių stovio stebėjimo įranga yra privalumas. Reikia patikrinti variklio veikimą. Jei iš išmetimo angos veržiasi juodi, pilki ar melsvi dūmai - gresia remontas (o tai jau – išlaidos). Variklio išmetamos dujos turi būti bespalvės arba vandens garo spalvos. Tepalo sunaudojimas - nulinis. Tada galite būti tikri, kad be didesnių investicijų galėsite naudotis varikliu dar ilgus metus. Iš antrų rankų parduodami laivai dažniausiai turi „užpjautus“ variklius. Reikia atidžiai patikrinti jų būklę. Tai akivaizdžiausia vieta, kur galima sumažinti visą perkamo laivo kainą, nes kapitalinis variklio remontas gali kainuoti iki pusės naujo kainos (naujas variklis - apie 20 000 Lt). Variklis dažniausiai yra po jėjimo į kajutę laipteliais. Taigi, kiekvieną kartą juos reikia nuimti norint patikrinti tepalo lygį, papildyti variklį tepalu, pakeisti vandens pompos žvaigždutę ar patempti vandens pompos ar generatoriaus dirželius. Svarbu yra tai, ar norint priėti prie variklio reikia atkelti sunkius, gremėzdiskus laiptus, ar priėjimas įmanomas nuėmus laiptelius su mažomis lengvomis sekcijomis. Įsivaizduokite, kaip jūs tai darote laivui pasvirus 20 laipsnių kampui. Ar jums teks kovoti su sunkiu nešuliu rankose laivui įnirtingai siūbuojant, ar atliksite šią operaciją lengvai, greitai ir tiksliai. Taip pat yra svarbu, ar nuėmus laiptelius jums liks galimybė ekstra atveju išlipti laukan be jų. Ypač svarbu - koks sraigtas yra sumontuotas laive. Normalus jachtos greitis su varikliu - 5 mazgai. Jei variklis veikia pilnomis apsukomis, o greitis mažesnis, nei 6 mazgai, vadinasi - sraigtas per mažas. Jis turi būti kuo didesnis. Sraigto dydį riboja tik variklio galingumas (negali išvystyti pilnų apsukų) ir jo išdėstymas povandeninėje dalyje korpuso atžvilgiu (tarp sraigto mentės ir korpuso turi likti ne mažiau nei 10

cm). Pats blogiausias sraigtas - nesudedamas. Nors daugumas šeimininių jachtų ekipažų nedalyvauja lenktynėse, tačiau visiems yra labai malonu pasididžiuoti savo laivo eiklumo pranašumais prieš kaimyninius ekipažus. Taigi - nesudedamas sraigtas sumažins jūsų laivo greitį nuo 0,5 iki 1 mazgo (1852 metrų per valandą). Tegu jūsų eiklumą toks sraigtas apriboja tik 0,2 mazgo. Atrodo nedaug. Tačiau jei jūs susiruošėte į Danijos Bornholmo salą, iki kurios yra 220 jūrmylių, ir jūsų kreiserinis greitis yra 5 mazgai (5 jūrmylės per valandą), tai jūs kelyje turėsite užtrukti 44 valandas. Kiekvieną valandą prarasdami po 0,2 mazgo, jūs, vietoj to, kad jau ilsėtumėtės uoste, dar būsite už 16 km nuo jo arba dar dvi papildomas valandas jums teks sugaišti kelyje. O jei audra, jei sergantis komandos narys - šis laikas tikrai netaps vienu iš maloniausių atsiminimų. Jei sraigtas didelis ir stabdo jus visu mazgu, atvykimo laiką teks atidėti beveik devynioms valandoms. Yra skirtumas. Todėl visada pasidomėkite, ar sraigtas sudedamas. Jei ne - greičiausiai jums teks jį keisti. Naujas paprasčiausias sudedamas sraigtas kainuoja apie 2 500 litų. Toks pats naudotas sraigtas gali kainuoti pusę minėtos kainos. Aukštų technologijų sraigtas gali kainuoti ir 8 000 litų (sraigto kainą nulemia jo dydis ir konstrukcija).

Baigiamasis žodis

Ši nesibaigianti laivų įvertinimo tema bus pratęsta kitame žurnalo numeryje. Tačiau gal ir šios informacijos pakako, kad patikėtumėte manim, kai klausiu - ar žinote, ko norite? Tačiau, kaip įrodė ir mano paties praktika, daugiausia laiko užima sprendimo priėmimas. Nusprendus viskas tampa ne taip baisu ir trunka ne taip ilgai, kaip atrodo iš pat pradžių. Nors Merfis buvo kitos nuomonės. ☺

Dėmesio! 2003 m. birželio mėn. pradžioje Lietuvos buriotojų sąjunga išleis buriavimo vadovėlį - knygą „BURIAVIMAS“, skirtą visiems - dar tik besidairantiems į bures, pradedantiems buriuoti bei tikriems asams. Jei vanduo ir vėjas - Jūsų gyvenimo stichija, tai ši knyga būtent Jums. Negaiškite!

